

Monumentnummer*: 523888

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 augustus 2002
Kadaster deel/nr 82884/22

Woonplaats* Ermelo
Gemeente* Ermelo
Provincie* Gelderland

Locatiennaam BY Van Asch van Wijcklaan 65, Ermelo
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Ermelo	G			3857
Ermelo	G			680

Omschrijving**

Inleiding

In 1889 ontworpen KERKGEBOUW (Lucaskerk). De kerk is gebouwd op het terrein van het voormalige landgoed Veldwijk, dat in 1884 door eigenaar M.J. Chevallier werd verkocht aan de 'Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland' en uitgroeide tot het 'Psychiatrisch Ziekenhuis Veldwijk'. Dit terrein bevindt zich ten westen van de dorpskern van Ermelo. De kerk werd gebouwd als zaalkerkje, maar werd al snel uitgebreid met een breed transept, waardoor het gebouw een ander karakter verkreeg. Deze verbouwing vond ergens in het eerste kwart van de twintigste eeuw plaats. De kerk vormt een centraal punt in de aanleg van de paviljoens van het ziekenhuis. Het gebouw wordt omringd door een ruime, parkachtige tuinaanleg en is van alle zijden goed zichtbaar.

Omschrijving

De KERK is gebouwd als zaalkerkje en in het eerste kwart van de twintigste eeuw uitgebreid met een breed transept, dat het huidige aanzicht van de kerk mede bepaalt. De grondvorm van de kerk heeft door deze, in dezelfde bouwstijl uitgevoerde, uitbreiding een kruisvormig karakter (Latijns kruis) gekregen. De kerk heeft in kruisverband gemetselde gevels, die horizontaal worden geleed door

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gepleisterde horizontale sierbanden op diverse hoogten. De gevelhoeken worden gedomineerd door pilasterachtige verdikkingen. Ter plaatse van de raamafzaten bevindt zich een horizontale, gedeeltelijk omlopende, baksteenlijst met daar direct onder een bloktandlijst. De baksteenplint wordt afgesloten met een rollaag. De gootlijsten worden ondersteund door in baksteen uitgevoerde consoles en sierlijsten, waaronder een muizentandlijst. De elkaar kruisende bouwdelen (schip en transept) worden gedekt door even hoge zadeldaken, die zijn belegd met gesmoorde Romaanse pannen. De noordzijde van de kerk wordt gedomineerd door een ingangsrisaliet die zich voortzet in de klokkenstoel met spits. De zuidzijde van de kerk heeft een iets lager uitgebouwde consistoriekamer met een schilddak met gesmoorde Oud Hollandse pannen.

De VOORGEVEL (noordgevel) wordt gedomineerd door het ingangsrisaliet met daarin een dubbele deur met een halfronnd bovenlicht en een gedeeltelijk gepleisterde ontlastingsboog. Daarboven bevindt zich een rondboogvenster met ijzeren traceerwerk. Dit traceerwerk bestaat uit vier per twee gekoppelde rondboogvormige elementen en enkele cirkelvormige motieven. Het venster wordt, net als de overige vensters van het gebouw, aan de onderzijde afgesloten met een schuin aflopende baksteendorpel met een tandlijst. Boven de nok van het zadeldak wordt het risaliet achtzijdig en wordt daar bekroond met een houten klokkenstoel met achtzijdige naaldspits. Deze klokkenstoel met spits is ooit vernieuwd. Onder de klokkenstoel bevindt zich aan drie zijden een klok. Aan weerszijden van het ingangsrisaliet bevindt zich een rondboogvenster met ijzeren traceerwerk als genoemd. De gevels worden afgesloten met een gepleisterd klimmend fries. Hierin zijn enkele sierankers aangebracht.

De ZIJGEVELS van het oorspronkelijke schipgedeelte bevatten aan elke zijde drie rondboogvensters met traceerwerk als genoemd. In de oksel tussen transept en schip bevindt zich een schuin geplaatst en plat gedekt bouwdeel met twee rondboograampjes en een dichtgezette deuropening. De noordgevel van het transept bevat aan elke zijde van het schip één rondboogvenster als genoemd. De eindgevels (oost en west) van het transept bevatten elk één groot rondboogvenster. Het traceerwerk is echter hier in baksteen uitgevoerd en zeer rijk gedetailleerd met ondermeer klaverblad en visblaasmotieven. De ramen zijn met abstract glas-in-lood gevuld. De geveltopen hebben een gepleisterd klimmend fries en worden afgesloten met een gepleisterde deklijst en een opzetstuk met klaverbladmotieven. Boven het grote rondboogvenster bevindt zich aan elke zijde een klein rondboograam.

Het zadeldak van het schip is ter plaatse van de ACHTERGEVEL afgesloten met een dakschild. Tegen de achtergevel van het ondiep uitgebouwde schip bevindt zich de lagere consistoriekamer met twee rondboogvensters en een ingangspartij. Aan weerszijden van deze kamer bevinden zich in de achtergevel van het schip twee rondboogvensters met ijzeren traceerwerk als genoemd. De achtergevels (zuid) van het transept bevatten elk eenzelfde venster. In de oksels tussen schip en transept bevinden zich lage uitbouwttjes met elk een dubbele toegangsdeur. De uitbouwttjes hebben een in zink uitgevoerd lessenaarsdak. In de zijgevel van de uitbouwttjes bevinden zich aan elke zijde twee kleine rondboogvensters.

Het INTERIEUR wordt sterk gedomineerd door de op de breedte van het transept gerichte ruimtewerking. Het schip is niet alleen relatief ondiep, er gaat een deel van de diepte verloren door de orgeltribune. De gietijzeren kolommen die deze dragen zijn voorzien van sierelementen. Het (niet beschermd) orgel is ca 15 jaar geleden vernieuwd. De kap heeft in zijn schorende delen chaletstijl-invoel. De glas-in-loodramen, die een aantal jaren geleden gerestaureerd zijn, dragen sterk bij aan de sfeer van de ruimte. Het gaat om een geometrisch ritme met een eenvoudige kleurstelling.

Waardering

KERKGEBOUW uit 1889, uitgebreid in eerste kwart van de twintigste eeuw.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Van architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een Gereformeerde kerk uit 1889, waarbij de verdere ontwikkelingsgeschiedenis op harmonische wijze is ingepast binnen het concept. Door de in stijl overeenkomende uitbreiding met het transeptgedeelte is de grondvorm van het kerkgebouw in het eerste kwart van de twintigste eeuw gewijzigd. Het object valt op door esthetische kwaliteiten, het heeft gave verhoudingen en een bijzondere detaillering in vormgeving en materiaalgebruik. Opvallend zijn de ijzeren en in baksteen uitgevoerde raamtraceringen.

- Van stedenbouwkundige waarde omdat het gebouw een duidelijk herkenbare rol speelt binnen het bebouwingsensemble van Veldwijk. Het is gesitueerd in een groene, parkachtige omgeving en speelt daarin -in combinatie met de overige bebouwing en begroeiing- en zeer beeldbepalende rol. Het aan de westzijde van de spoorlijn gesitueerde gebouw is samen met de overige bebouwing op Veldwijk al sinds de late negentiende eeuw bepalend voor het aanzicht van Ermelo en van belang voor de instandhouding van deze historisch gegroeide situatie.

- Van cultuurhistorische waarde als symbool van een geloofsrichting. De kerk vormt bovendien als onderdeel en 'middelpunt' van het ziekenhuis Veldwijk een belangrijk gebouw dat samen met de overige bebouwing op het terrein van dit ziekenhuis, een markant voorbeeld vormt binnen de ontwikkeling van de instituutsbebouwing vanaf de late negentiende eeuw. Binnen Ermelo vormt deze instelling reeds vanaf 1884 een historisch bepalend gegeven.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk